

Řešení nedostatku kameniva pro dopravní stavby

Výstupy ze studie definující vybraná ložiska stavebních surovin strategického významu ve smyslu liniového zákona č. 416/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Již několik let se ve veřejných médiích i odborných publikacích objevují upozornění ze strany klíčových zadavatelů státních zakázek (např. ŘSD a SŽ) na vzrůstající nedostatek kvalitního stavebního kamene a štěrkopísků a na skutečnost, že stávající zdroje jsou víceméně před vyčerpáním a nebudou schopny naplňovat budoucí požadavky trhu pro silniční a železniční stavitelství. Tento fakt je doložen na základě řady odborných studií v oboru ložiskové geologie, stavitelství a modernizace, energetiky a akreditovaných laboratoří pro jakost a kvalitu stavebních surovin.

K rozvoji dopravní infrastruktury, ať se již jedná o moderní železniční koridory, či dálniční a silniční síť, developerské projekty, regionální stavby, výrobu transportbetonu a prefabrikátů, vládnou podporované energetické stavby pro zajištění surovinové a energetické bezpečnosti a konkurenceschopnosti (modulární reaktory, nové jaderné bloky EDU a ETE, gigafactory) apod. jsou nezbytné dostatečné zdroje kvalitních stavebních surovin – zejména štěrkopísků a stavebního kameniva, ale také zdroje druhotných materiálů. Kromě železničních tratí si žádají velké objemy kameniva další dílčí stavby navazující na železniční stavby (mosty-estakády, tunely, nadjezdy, ekostrukty, lávky pro pěší a cyklisty apod.) a také nové dopravní terminály a kompletní rekonstrukce železničních stanic apod. Do celkové plánované bilance staveb je zapotřebí započítat další potřeby a nezbytné výroby kameniva a transportbetonu pro regionální a lokální stavby, bytovou výstavbu (je prioritním cílem vlády ČR), dále opravy místních komunikací, odpočívky, stavby a zařízení určená k provádění kontrolní činnosti při dohledu na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích, mostní objekty (nadjezdy), parkoviště, tunely, galérie, opěrné, zárubní, obkladní a parapetní zdi, tarasy, násypy a svahy, dělicí pásy, příkopy a ostatní povrchová odvodňovací zařízení, dopravní ostrůvky, únikové zóny, protihlukové stěny a protihlukové valy, dále nezbytné dodávky pro soukromé a developerské projekty, stavby vodních přehrad apod.

V případě primárních zdrojů stavebních surovin je potřeba si uvědomit, že dnešní společnost je na nich životně závislá. s ekonomickým vývojem přímo úměrně souvisí rozvoj výstavby obytných, provozních a průmyslových budov a dopravní infrastruktury. Těžené kamenivo (štěrkopísky) a drcené kamenivo

(stavební kámen) tvoří v recepturách objemově asi dvě třetiny hmoty betonu a použití do obaloven, takže je to pro betonáře a obalovny naprosto zásadní surovina, bez které se neobejdeme. Je třeba si navíc uvědomit, že ne všechna ložiska kameniva jsou do betonu a obaloven použitelná. Infrastrukturní stavby musí být dimenzovány na minimální životnost 100 let, a to vyžaduje kvalitní vstupní suroviny. Stejně tak konstrukční betony v pozemním stavitelství či předpjaté stropní panely vyžadují prvotřídní kamenivo, kterým dnes disponují už jen některé lokality. Všechny plánované stavby vyžadují vzhledem k plnění přísných norem ČSN EN čím dál více kvalitnější těžené a drcené kamenivo, kterého na trhu ubývá. Jenom s použitím kvalitního kameniva vybudovaná silniční, dálniční, železniční a energetická infrastruktura může být bezpečná, mechanicky odolná a trvanlivá.

Pro ekologickou a ekonomickou únosnost projektů je žádoucí, když jsou potřebné surovinové zdroje vhodné kvality co nejblíže realizaci staveb. Krajině únosné využívání místních ložisek je pro ochranu životního prostředí přínosné, neboť minimalizuje dopravu surovin na velké vzdálenosti. Regionálně nerovnoměrná distribuce zdrojů stavebních surovin je kromě rozmístění ložisek dobře patrná také při rozčlenění objemů těžby stavebního kamene a štěrkopísků podle regionů (okresů/krajů). Některé regiony jsou na přírodní zdroje drceného kameniva silně deficitní, což má za následek dvojnásobný tlak na zdroje v deficitní oblasti – jednak na nárůst produkce těženého kameniva-štěrkopísků, jednak zvyšující se tlak na dovoz nedostatkového drceného kameniva ze sousedních hojněji vybavených oblastí.

Vláda ČR na základě svého usnesení ze dne 15. října 2025 č. 769, k nařízení vlády č. 435/2025 Sb., o stanovení některých

výhradních ložisek stavebního kamene ložiska strategického významu, schválila na území ČR 29 výhradních ložisek stavebního kamene za ložiska strategického významu a na základě svého usnesení ze dne 15. října 2025 č. 768 k nařízení vlády č. 434/2025 Sb., o stanovení některých výhradních ložisek štěrkopísku ložiska strategického významu, schválila na území ČR 18 výhradních ložisek štěrkopísku za ložiska strategického významu. Obě nařízení nabyla účinnosti dnem 1. listopadu 2025. Tím se zavádí nový právní rámec pro tato ložiska a umožňuje státu lepší ochranu a ovlivňování využití klíčových surovin pro stavebnictví a infrastrukturu. Cílem je alespoň částečně předejít nedostatku kameniva a zajistit surovinovou bezpečnost ČR. K vydání nařízení vlády byla vláda ČR zmocněna na základě § 6a odst. 2 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění zákona č. 465/2023 Sb. Výběr stanovení 18 výhradních ložisek štěrkopísku ložiska strategického významu se nachází v 8 krajích a výběr stanovení 31 ložisek stavebního kamene ložiska strategického významu se nachází v 11 krajích.

Vládou schválený výběr ložisek stavebních surovin strategického významu naplňuje polohopisná, kvantitativní a kvalitativní kritéria pro zabezpečení potřeby zásobování strategických dopravních staveb surovinami a současně se bude významně podílet na zajištění surovinové bezpečnosti a surovinové soběstačnosti ČR. S ohledem na skutečnost, že vydobytý nerost nebude izolovaně využíván výlučně na dopravní stavby, navrhovaná ložiska mohou významně plnit také důležitou úlohu při zabezpečení energetické bezpečnosti státu. Výběr ložisek stavebních surovin strategického významu vychází z geologické stavby území ve vazbě na místo realizace plánovaných akcí výstavby dopravní infrastruktury. Jejich lokalizace je ovšem v některých krajích nerovnoměrná, dána geomorfologicko-geologickými a zejména geologicko-ložiskovými poměry. Významným rozhodovacím parametrem výběru strategického ložiska bylo umístění ložiska v ekonomicky dostupné vzdálenosti od plánovaných železničních, silničních, dálničních a energetických staveb, množství a kvalita zásob a jejich využitelnost (podle kvality, přístupnosti k dobývání).

Za zásadní kritéria výběru výhradních ložisek stavebních surovin (stavebního kamene a štěrkopísku) pro jejich určení ložiskem strategického významu byly považovány jakostně technologické parametry suroviny (přijatelná technologická kvalita přírodního drceného a těženého kameniva), základní geologicko-ložisková a hydrogeologická charakteristika, dostatečný objem disponibilních zásob a plánovaná roční těžba a v neposlední řadě podrobné odůvodnění potřeby výběru výhradních ložisek stavebních surovin pro jejich určení ložisky strategického významu. Významným rozhodovacím parametrem výběru strategického ložiska bude umístění ložiska v ekonomicky dostupné vzdálenosti od plánovaných železničních, silničních, dálničních a energetických staveb, množství a kvalita zásob a jejich využitelnost (podle kvality, přístupnosti k dobývání).

Výběr ložisek stavebních surovin pro jejich určení ložisky strategického významu se podle horního a liniového zákona týká pouze výhradních ložisek nevyhrazeného nerostu (stavebních surovin – zejména stavebního kamene (SK) a štěrkopísku

(SP)), a to jak zcela nových, doposud netěžených, tak významných roztěžených ložisek s předpokladem navýšení disponibilních zásob v rámci DP a CHLÚ s požadovanou kvalitou suroviny na trhu. Tato ložiska jsou ve vlastnictví státu s osvědčením o výhradním ložisku, nikoliv ložisek nevyhrazeného nerostu (či nevýhradních ložisek), která jsou součástí pozemků. Za disponibilní zdroje jsou považována ložiska nerostů výhradní i nevýhradní, které disponují veřejnoprávními povoleními k těžbě. Uvažováno je s takovým množstvím zásob, které jsou obsaženy v dokumentacích k veřejnoprávním povolením (POPD, případně PVL), přičemž je uvažováno s omezeními (množstevními a časovými), která z povolení vyplývají. Disponibilita zdrojů je ve studii členěna dle jednotlivých krajů a současně dle, pro stavby, klíčových frakcí a kvalitativních ukazatelů.

Výchozí informace o stavu disponibilních zásob a možných dodávek stavebního kameniva a štěrkopísku vychází z odborných podkladových studií a jejich doplňků (I. a II. etapa „Studie dostupnosti kameniva pro plánované stavby dálnic a silnic I. třídy a železniční infrastruktury a Aktualizace analýzy disponibilních zdrojů těženého drceného kameniva s ohledem na procentuální podíly rozpadu jednotlivých frakcí na území jednotlivých krajů ČR), které byly zpracovány v letech 2022 až 2025 konsorciem Těžební unie, České geologické služby a Sdružení pro výstavbu silnic pro Ředitelství silnic a dálnic ČR, s.o. (ŘSD) a Správu železnic s.o. (SŽ). Rovněž se pracovalo s výsledky veřejně projednaných a v zastupitelstvech krajů schválených regionálních (krajských) surovinových koncepcí, které byly zpracované podle struktury schválené a certifikované Metodiky a tvorby standardů periodické aktualizace regionálních surovinových koncepcí v ČR. Výše uvedené studie a koncepce ve svých závěrech vycházejí ze statisticky vypočteného množství těženého a drceného kameniva, potřebného pro vymezený okruh silničních a železničních staveb, realizovaných ŘSD do roku 2028 a SŽ do roku 2035, v ojedinělých případech do roku 2040. Závěry a doporučení byly jedním z argumentů při přípravě novelizace liniového zákona č. 465/2023 Sb., ve vazbě na zajištění stavebních surovin pro připravované projekty rozvoje dopravní infrastruktury.

Zúžený výběr výhradních ložisek strategického významu pro využití především pro významné liniové stavby vychází ze „Studie výběru ložisek stavebních surovin pro jejich určení ložisky strategického významu s podrobným odůvodněním ve smyslu liniového zákona č. 416/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů“ (dále jen Studie výběru strategických ložisek), jejímž zadavatelem bylo MŽP v součinnosti s MPO. Zadání Studie výběru strategických ložisek byla rovněž podpořena Ministerstvem dopravy ČR. Finální Studie výběru strategických ložisek, včetně mapových a tabulkových příloh byla na MPO předaná v červnu 2025.

Výběr klíčových ložisek stavebního kameniva a štěrkopísku strategického významu vycházel:

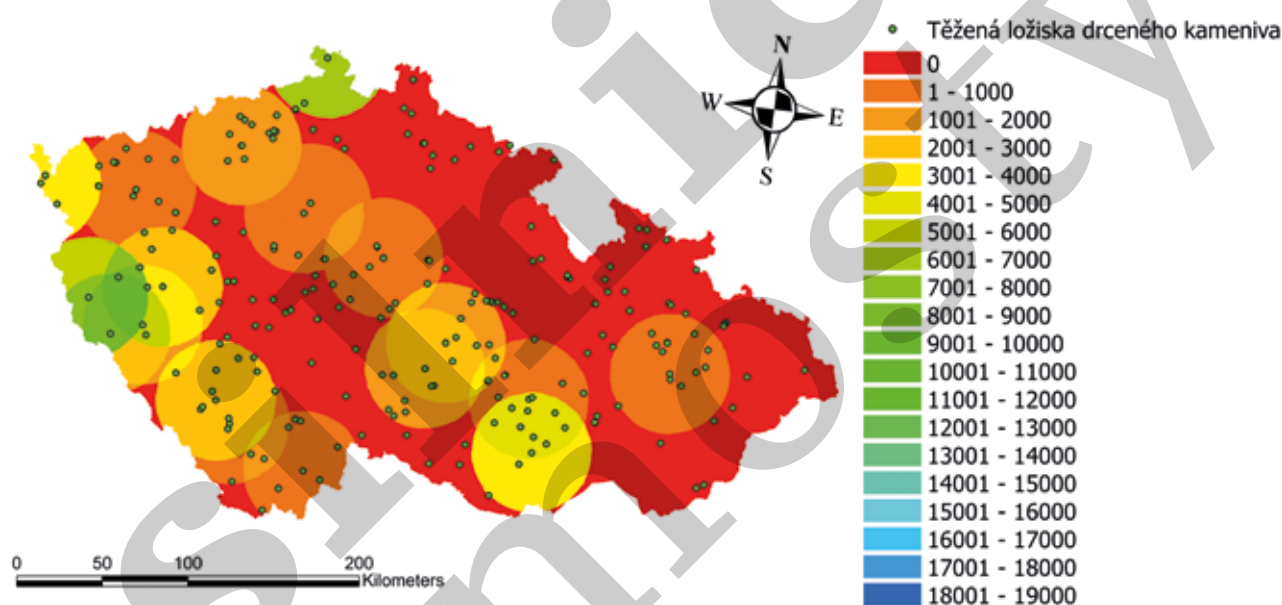
- a) ze stavu využití kvality zásob (jakostně-technologického hlediska) a dle životnosti disponibilních zásob v jednotlivých krajích České republiky;
- b) z umístění těchto strategických ložisek co nejbližší k plánovaným stavbám celostátního významu (stavbám silnic a dálnic)

nic dle ŘSD, stavbám vysokorychlostních železnic, rychlých spojení konvenčních železničních tratí, rekonstrukcí a zkapacitnění včetně výstavby terminálů a nádraží); okrajově je bez většího množství detailu zohledněno umístění ložisek k potenciálním plánovaným energetickým stavbám a stavbám pro dosažení uhlíkové neutrality včetně potřebných dopravních liniových staveb k těmto stavbám;

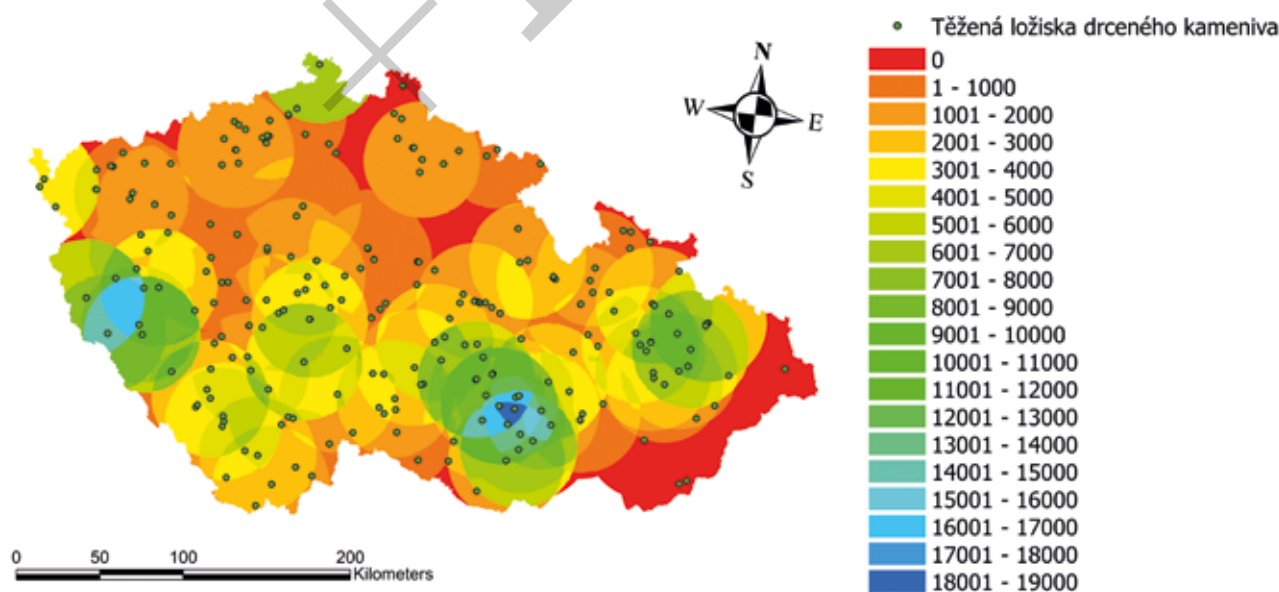
c) z umístění nových rezervních vybraných zdrojů kameniva situovaných poblíž dotěžovaných ložisek stavebních surovin s velmi nízkou životností zásob, jakožto náhradního zdroje za dotěžovaná ložiska, a zejména jejich umístění v bezprostřední blízkosti plánovaných staveb s ohledem na zatížení uhlíkovou stopou (vyprodukovaným CO₂) při přepravě konvenčními přepravními prostředky.

Studie výběru ložisek stavebních surovin pro jejich určení ložisky strategického významu s podrobným odůvodněním

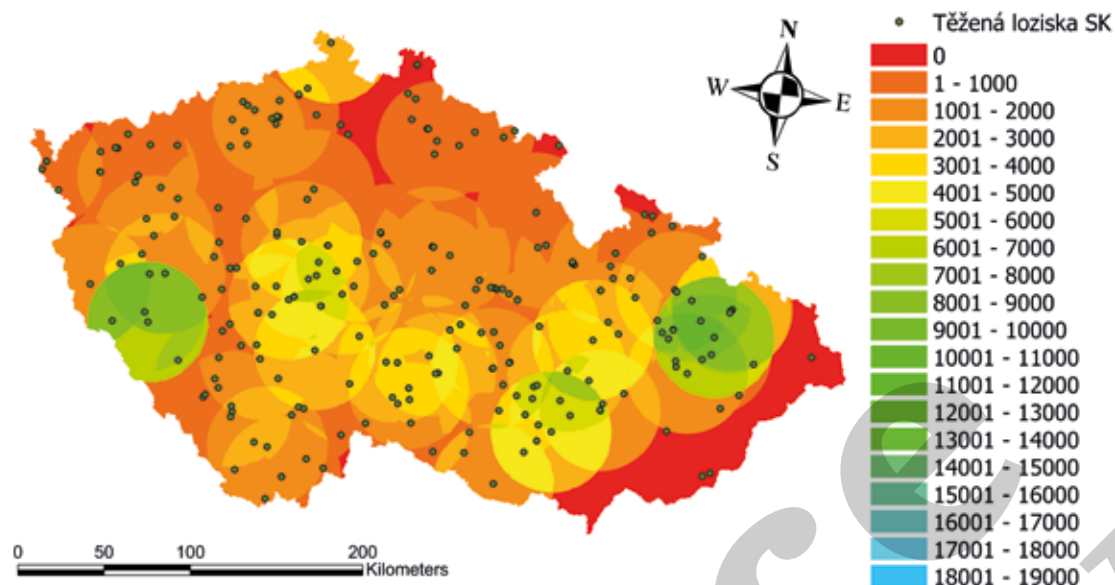
z roku 2025 ve smyslu liniového zákona č. 416/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů nezohledňuje konkrétní dopady a vlivy těžby na životní prostředí, případně jiné imisní vlivy, jejichž pojmenování a hodnocení bude předmětem povolovacích procesů vedených za účelem získání veřejnoprávních povolení k otvírce a těžbě ložiska, případně úpravě nerostu. Institut ložiska strategického významu předpokládá řádné a kvalitní provedení posouzení veřejných zájmů s veřejným zájmem na těžbě ložiska. V žádném případě však neznamená vyloučení nebo zúžení procesů k posouzení vlivů záměru, potřeby získání podkladových stanovisek a vyjádření. Správní řízení, která jsou dle právního řádu povinností, budou i v těchto případech v celé šíři provedena. Environmentální rizika jednotlivých lokalit a navrhovaných způsobů těžby budou zhodnocena v „povolovacích“ procesech na základě podkladových studií, případně odborných posouzení.

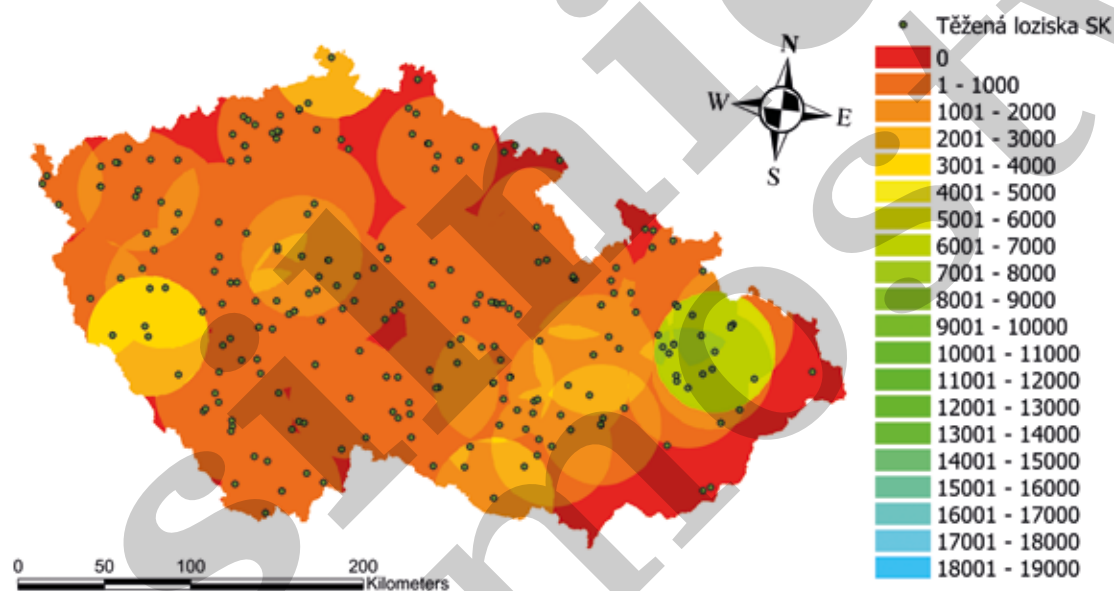
Obrázek 1: Zásoby v POPD a v PVL frakce 32/63 mm dle OTP ČSN EN 13 450 třídy B0 (kt)

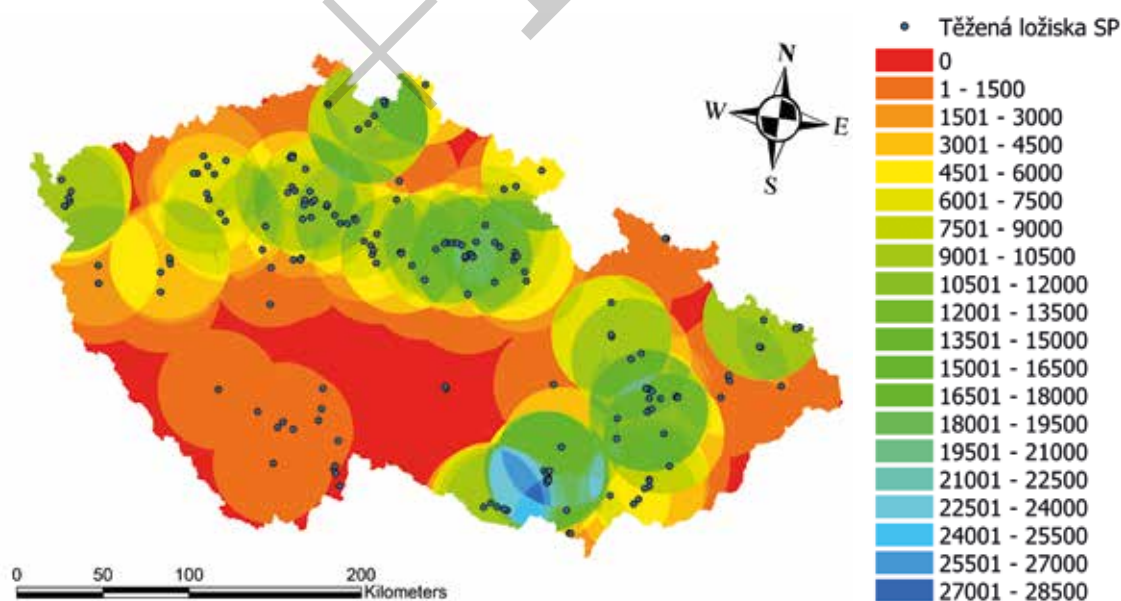
Obrázek 2: Zásoby v POPD a v PVL frakce 32/63 mm dle OTP ČSN EN 13 450 třídy B0, BI, BII (kt)

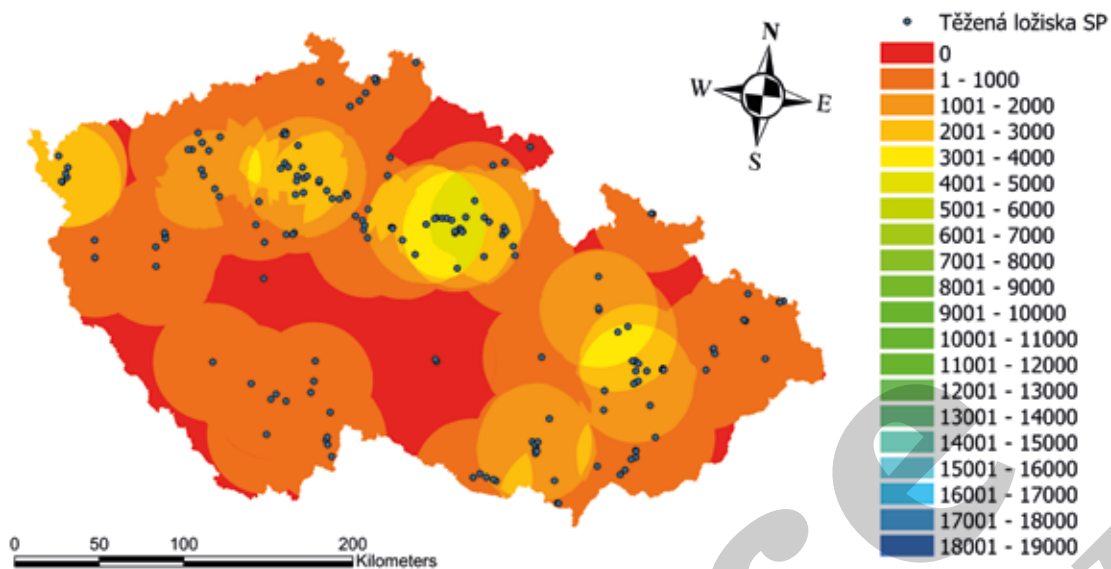
Obrázek 3: Mapa dostupnosti zásob v POPD a v PVL stavebního kamene frakce 8/11 mm (kt)

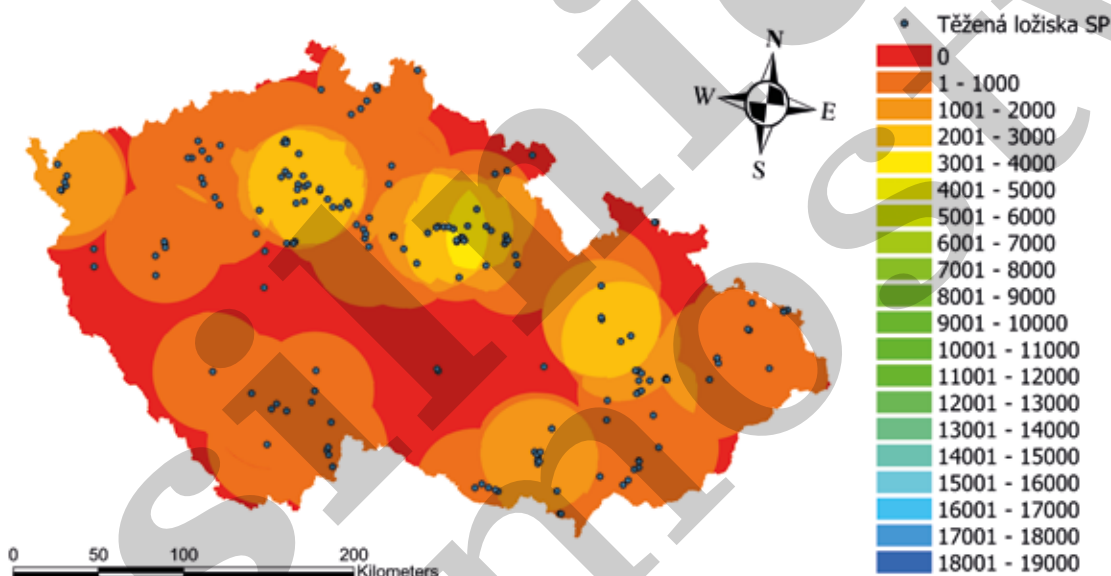
Obrázek 4: Mapa dostupnosti zásob v POPD a v PVL stavebního kamene frakce 11/16 mm (kt)

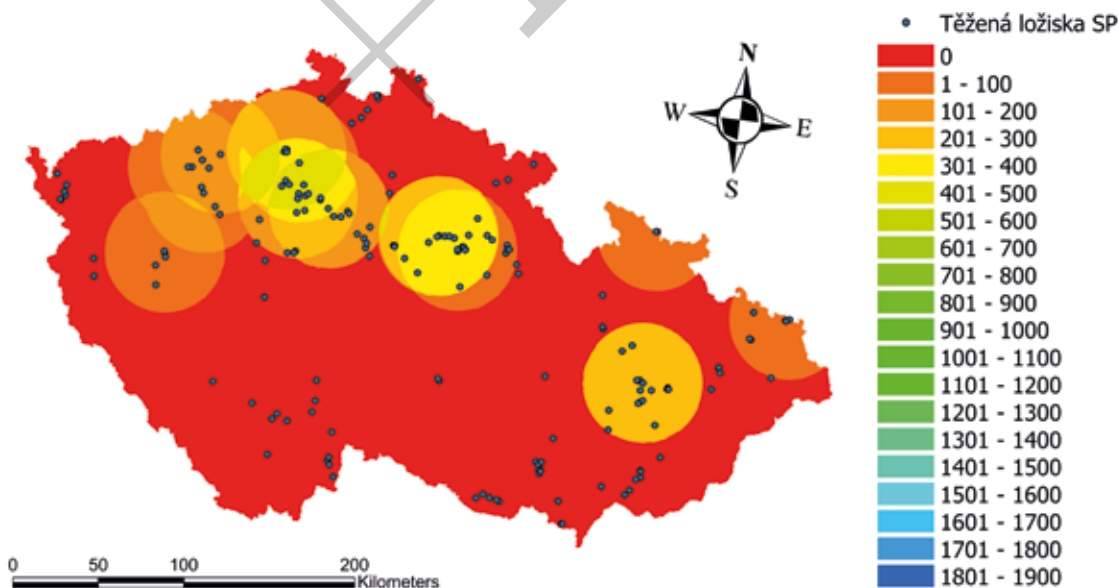
Obrázek 5: Mapa dostupnosti zásob v POPD a v PVL štěrkopísku frakce 0/4 mm (kt)

Obrázek 6: Mapa dostupnosti zásob v POPD a v PVL šterkopísku frakce 4/8 mm (kt)

Obrázek 7: Mapa dostupnosti zásob v POPD a v PVL šterkopísku frakce 8/16 mm (kt)

Obrázek 8: Mapa dostupnosti zásob v POPD a v PVL šterkopísku frakce 16/22 mm (kt)

Na obrázcích 1–8 jsou zakreslená v současnosti využívaná ložiska stavebního kamene a štěrkopísků s procentuálním zastoupením rozpadu klíčových frakcí pro vrstvy silniční a dálniční, a zejména vrstvy železničního svršku a spodku na území ČR.

Závěry a doporučení

Výsledky výše uvedených studií a mapových výstupů upozorňují na příznaky stavební surovinové krize – regionální výpadky, prodlužující se přepravní trasy a zdražování. Studie se neomezuje pouze na podrobnou analytickou část, ale pojmenovávají také příčinu neutěšeného stavu a navrhuje řešení. A to ještě do výpočtů bilance disponibilních zásob nebyly zahrnuty potřeby pro velké energetické stavby, dodávky regionálních a bytových staveb, oprav místních komunikací, dodávek pro soukromé a developerské projekty apod. S ohledem na tyto výše uvedené skutečnosti je zřejmé, že skutečná životnost jednotlivých zdrojů může být významně nižší – kritičtější. Nelze uvažovat s recyklací jako řešením (odhadem se aplikují vhodné recyklované materiály ve výši max. 20–25 %) a ani s dovozem surovin ze vzdálenějších lokalit, popř. s jejich importem ze zahraničí. Aby nedošlo k ohrožení dodávek kvalitního stavebního kamene na trh, je zapotřebí vytvořit územní předpoklady pro otvorku nových ložisek náhradou za postupně dotěžované lokality. Je třeba zrychlit povolovací proces u nových zdrojů, který v případě pískoven trvá průměrně 5–10 let a v případě kamenolomů 8 až 12 let.

Studie poukazují na nepříznivou okolnost, že situace zásob stavebního kamene a štěrkopísků na využívaných ložiskách je velmi znepokojivá, jelikož u velkého počtu využívaných ložisek jsou vykazovány nízké objemy vytěžitelných zásob, a tedy se markantně snižuje jejich životnost. Dostupnost zásob v čase je „omezována“ i charakteristickou dlouhodobostí záměrů těžby, kdy dle zákona č. 100/2001 Sb. jsou tyto záměry posuzovány na časově omezenou dobu a po uplynutí času je opětovně vyžadováno posouzení záměru (EIA) bez ohledu na skutečnost, že záměr nebyl dokončen a ložisko vykazuje těžitelné zásoby, jež jsou nezbytné pro zásobování ČR stavebním kamenivem (případně štěrkopísky).

Jelikož většina kamenolomů a pískoven je dlouhodobě provozována, byly otevřeny ještě dávno před rokem 1990, je životnost jejich ověřených zásob dnes už u konce. Na některých lokalitách by se dalo ještě pokračovat v těžbě třeba na navazujícím sousedním ložisku, ale povolování nových záměrů naráží na obrovský odpor ze strany dotčené veřejnosti. U podstatné řady využívaných ložisek dochází postupným rozšiřováním či zahluňováním těžby k nepatrnému navýšení zásob, ale i tak jsou tyto báňské postupy na samé krajní hranici hospodárného vydobyví veškerých průzkumem ověřených zásob ve stanoveném DP, popř. za již vytěženým DP v ploše CHLÚ, kde se ve většině případů jedná o dobývání ložiska nevyhrazeného nerostu ČPHZ. Upozorňujeme, že reálná životnost zásob se vzhledem k neočekávané proměnlivosti kvality surovin stavebního kamene v rámci báňsko-těžebního postupu u řady kamenolomů výrazně mění – spíše zkracuje (z důvodu neočekávaných přírodních podmínek, jako např. alterace hornin vlivem tektonického porušení, změna petrologické charakteristiky s nevyhovující – výkizovou kvalitou apod.). Zásoby vytěžitelné dle POPD, tzn. ty zásoby, které

lze reálně vydobýt, jsou zároveň snižené o objem min. 15–20 % zásob z důvodu neproduktivních výsivek a odvalů. V závěrných svazích na obvodové kolmici jámového či stěnového lomu zůstává někdy až 60–70 % nedotěžených zásob z celkových bilančních volných zásob a s ohledem na stabilitní výpočty pro geometrii konečných závěrných svahů lomu pro zajištění bezpečnosti stability závěrných svahů.

S ohledem na závěry a doporučení stávající „Studie výběru strategických ložisek“ vyplývá, že vládou ČR schválený výběr ložisek stavebních surovin strategického významu je v různém stupni využití a přípravy. **Tato ložiska svými disponibilními zásobami a kvalitou suroviny pokrývají s ohledem na doposud vymezený okruh silničních a železničních staveb, realizovaných ŘSD do roku 2028 a Správy železnic (SŽ) do roku 2035, a zpracované výsledky a závěry výše uvedených výstupů studií max. 40–50 % potřeb materiálu pro dopravní infrastrukturu na území ČR.** Z provedené analýzy konkrétní situace v jednotlivých krajích je zřejmé, že současný schválený výběr ložisek strategického významu nebude do budoucna případně naplňovat potřeby stavebních surovin pro realizaci dlouhodobých záměrů, a to nejen v oblasti zajištění strategických staveb, ale i pokrytí potřeb pro další rozvoj stavebnictví v celé šíři oboru. **To tedy neznamená, že se jedná o uzavřený výběr ložisek stavebních surovin a nebylo možné další ložiska stavebních surovin prohlásit za strategická.** Rovněž s ohledem na budoucí vývoj je zřejmé, že nejen budování infrastruktury, ale i bytová politika a také nutné posílení energetické nezávislosti bude vyžadovat budování nových energetických zdrojů, které by měly být budovány na bázi jaderné energetiky. Ze zkušenosti z výstavby těchto energetických zdrojů je jednoznačné, že tyto akce budou vyžadovat velké množství stavebních surovin.

V provedené analýze stávající bilance zásob stavebního kameniva a štěrkopísků (k 1. 1. 2024) je kalkulováno pouze s potřebou na stavby silnic a dálnic do roku 2028, konvenčních tratí a VRT do období 2035–2040 a není kalkulováno se spotřebou surovin pro realizaci dalších jak dopravních staveb nižších tříd, tak energetických staveb, developerských projektů, bytové a komunální výstavby, průmyslové výstavby a provádění údržby a oprav existujících staveb, případně běžnou spotřebou realizovanou fyzickými a právníckými osobami pro drobné stavby. Rovněž řada staveb (zejména zajištění potřeb výstavby VRT) bude zahájena od roku 2028 do roku 2040, nemusí mít garantované potřebné objemy frakcí 32/63 mm třídy B0, B1, BII přírodního kameniva pro vrstvy železničního svršku a také větší část objemů frakce 0/32 kv, 0/63 kv, 0/90 kv mm pro konstrukční vrstvy tělesa železničního spodku. Rovněž nedostatkové mohou být klíčové frakce těženého a drčeného kameniva pro stavby silnic a dálnic, do obaloven a betonáren (ŘSD) ve výhledu pro roce 2030–2040. Zejména se bude jednat o nedostatek kvalitního hrubého drčeného kameniva do asfaltových směsí a do betonů, nedostatek vhodné frakce 0/4 mm, 2/4 mm, 4/8 mm a 8/16 mm, 8/11 mm, 8/16 mm, 11/22 mm.

Při pohledu na výsledky provedené komplexní analýzy bilance spotřeby jak těženého, tak drčeného kameniva pro plánované silniční, dálniční a zejména železniční stavby (vysokorychlostní tratě, konvenční tratě, modernizace, rekonstrukce

a zkapacitnění železničních tratí, včetně výstavby terminálů, přivaděčů a rekonstrukcí nádraží, apod.), kde byla provedena modelace spotřeby za současných (aktuálních k 1. 1. 2024) vykazovaných objemů disponibilních zásob, je nutno si uvědomit, že do doby zahájení realizace klíčových staveb budou skutečná disponibilní množství suroviny významně snížena díky spotřebě pro další stavby regionálního a celostátního významu (developeřské projekty, bytová výstavba, výstavba modulárních a do- stavba jaderných elektráren, včetně přivaděčů k nim, apod.). Zejména setrvale znepokojivá situace je v zajištění potřeb vý- stavby vysokorychlostních tratí, kde se jeví jako reálná skuteč- nost, že většina staveb, které budou zahájeny od roku 2028 do roku 2040, nemusí mít garantované potřebné objemy klíčových frakcí třídy B0, B1 přírodního kameniva pro vrstvy železničního svršku a také větší část objemů frakce pro konstrukční vrstvy tělesa železničního spodku.

Dostupnost využívaných zásob je rovněž v čase „omezová- na“ i charakteristickou dlouhodobostí záměrů těžby, kdy dle zákona č. 100/2001 Sb. jsou tyto záměry posuzovány na časově omezenou dobu a po uplynutí času je opětovně vyžadováno po- souzení záměru (EIA) bez ohledu na skutečnost, že záměr nebyl dokončen a ložisko vykazuje těžitelné zásoby, jež jsou nezbytné pro zásobování ČR stavebním kamenivem (případně šterko- písky). Kapacity a kvality výstupních frakcí z jednotlivých pro- vozoven je třeba rovněž verifikovat. Je zapotřebí provést GIS analýzu disponibilních zdrojů těženého a drceného kameniva a nasimulovat algoritmus zásobování na plánované stavby i na větší dovozové vzdálenosti než na 35–40 km, tj. max. do vzdále- nosti 80–100 km.

Další budoucí výběr rezervních výhradních ložisek staveb- ních surovin pro jejich určení ložisky strategického významu bude zvláště problematický. Řada rezervních výhradních lo- žisek je ve své podstatě nevyužitelná z důvodů naprosto pře- važujících střetů zájmů s dílčími složkami životního prostředí (velmi komplikovaná dopravní přípustnost, významná ochrana krajiny a přírody, ochrany vodních zdrojů, nedostatečná ka- pacita dopravních cest nutných k přístupu k těmto rezervním ložiskům apod.). S ohledem na ubývající množinu rezervních výhradních ložisek je zapotřebí se zabývat ložisky nevyhraze- ného nerostu, jelikož se mnohdy jedná o ložiska kvantitativně a kvalitativně pro trh daleko přijatelnější a velmi významná. Proto je nezbytné se zabývat i případnými legislativními změnami k podpoře jejich využití. **Některá rezervní ložiska nevyhra- zeného nerostu s vyřešenými majetkoprávními střety, ověřená podrobným geologickým průzkumem s vykazovanými velmi kvalitními a vysokými objemy zásob, jsou mnohdy z územně ekologických hledisek přijatelnější.** Řešením by bylo naleze- ní právního ukotvení významu ložisek nevyhrazeného nerostu (ve stavebním zákoně), alespoň těch ložisek s vyřešenými ma- jetkoprávními střety a s relevantním a schváleným výpočtem zásob, který by byl schválený na KPZ MŽP. Řešením se rovněž jeví posílení § 13 odstavce 3) geologického zákona, při využití výsledků geologických prací při územním plánování, kdy MŽP může v zájmu účelného postupu při územním plánování vyme- zit území se zvláštními podmínkami geologické stavby, zejmé- na s předpokládanými ložisky nerostů (v tomto případě ložiska

nevyhrazeného nerostu), jejich rozsah s výpočty zásob budou předkládané do KZP ke schválení. Orgány územního plánování by následně měly za povinnost vymezovat ložiska nevyhrazené- ho nerostu v ÚPD.

Závěrem je třeba zdůraznit a vyzdvihnout odbornou práci celého týmu zástupců Těžební unie a České geologické služ- by a také zástupců Sdružení pro stavbu silnic, kteří poskytli vybrané klíčové podklady. Těžební unie jako smluvní zhotovi- tel, zpracovatel a iniciátor vzniku studií zaštiťoval koordinaci podkladů od jednotlivých těžebních organizací a objednatel, což nebyla také úplně snadná role. Konkrétně bychom chtěli poděkovat Mgr. Marcelu Hrbáčkové, Mgr. Pavlu Kotáskovi, Ing. Pavlu Fialovi a celému týmu z Odboru výzkumu ložisek nerostných surovin a surovinové politiky České geologické služby a také Sdružení pro stavbu silnic, zejména Ing. Petru Svobodovi. Rovněž velké poděkování zástupcům odboru geo- logie MŽP, jakožto zadavateli Studie výběru ložisek staveb- ních surovin pro jejich určení ložisky strategického významu s podrobným odůvodněním a také zástupcům odboru hornictví a surovinové politiky MPO.

Ing. Josef Godány, Mgr. Jan Buda, Mgr. Michal Marek, RNDr. Josef Večeřa; Odbor výzkumu ložisek nerostných surovin a surovinové politiky, Česká geologická služba
Mgr. Marcela Hrbáčková, Mgr. Pavel Kotásek, Ing. Pavel Fiala; Těžební unie

Příloha

Celková roční těžba stavebního kamene v České republice či- nila v posledních letech téměř 16,1 mil. m³, což činí **cca 46 milio- nu tun**. Z tohoto množství pocházela naprostá většina z vyhra- zených ložisek, konkrétně plných 89 %. Zbýlých 11 % tvoří těžba stavebního kamene z nevyhradních ložisek. Těžba a spotřeba kameniva v posledních deseti letech výrazně roste.

Na území ČR se v současnosti využívá 231 ložisek stavební- ho kamene, z čehož je 218 aktivních s dlouhodobě vykazovanou těžbou. Vzhledem k tomu, že jeden kamenolom může zahrnovat i více využívaných ložisek, jedná se o cca 200 činných kamenolomů. Z výhradních ložisek nevykazují roční produkci využívaná výhradní ložiska Jistec, Litice nad Orlicí, Chomutovice u Dob- řejovic, Bukovice u Jeseníka a dále využívaná ložiska nevy- hrazeného nerostu Výškovice, Štipton-Nové Hradky, Solopysky u Třebnic -Deštno -Z, Střimice, Panské Dubenky, Kozárovce- -Vachatovka-J, Domašov nad Bystřicí -JV, Bilá, Barchovice- -Hryzely. Z celkového počtu 231 využívaných ložisek stavebního kamene na území ČR (tj. ložisek s povolenou těžbou dle POPD či PVL) zaujímá **cca 50 % ložisek životnost disponibilních zásob max. do 10 let**.

U stavebního kameniva jsou již u drobného drceného kameniva (DDK) nedostatkové výrobkové frakce 0/4 mm, 2/4 mm, 2/5 mm a 4/8 mm a u hrubého drceného kameni- va (HDK) výrobkové frakce 8/11 mm, 11/16 mm, 16/22 mm,

8/16 mm, 16/32 mm a 32/63 mm. Problémem jsou kvalitní šterkodrtě do železničních loží vyhovující třídě B0 (pro výstavbu vysokorychlostních tratí VRT). U řady kamenolomů se z celkové jejich produkce některé klíčové frakce, např. 8/11 mm, 8/16, 11/22 mm, či frakce 32–63 mm pro kolejová lože, vůbec nevyrábí.

V případě stavebního kamene je patrný vysoký úbytek disponibilních zásob (tj. zásob povolených hornickou činností dle POPD) pro plánovanou stavbu SŽ a ŘSD do roku 2035. **Kritická situace je zejména v kraji Zlínském**, který neprodukuje žádné kvalitní stavební kamenivo, a tudíž se musí do tohoto kraje dovážet kamenivo z velkých vzdáleností kraje Olomouckého, Jihomoravského a ze Slovenska. **Znepokojující situace je i v dalších krajích na území ČR.** Středočeský kraj a celá pražská aglomerace spotřebovává od 11 do 13 milionů tun stavebních surovin ročně. Největší počet využívaných ložisek stavebního kamene mají kra-

je Vysočina, kraj Ústecký a Pardubický, dále Středočeský včetně území Prahy, Plzeňský, Olomoucký, Jihočeský a Jihomoravský.

Celková těžba šterkopísků (těžené kamenivo) se v České republice v posledních letech pohybuje mezi 10 a 11 mil. m³, což reprezentuje cca 18–20 milionů tun. Na rozdíl od stavebního kamene je podíl těžby na výhradních a nevýhradních ložiskách v případě šterkopísků mnohem vyrovnanější a pohybuje se zhruba mezi 55–57 % ve prospěch výhradních.

Na území ČR je v současnosti aktivně využíváno celkem 167 ložisek šterkopísků a písků s dlouhodobě vykazovanou těžbou (75 výhradních, z toho zhruba 63 dlouhodobě těžených, a 92 nevýhradních, z toho kolem 65 dlouhodobě těžených). Z výhradních ložisek nevykazují roční produkci využívaná výhradní ložiska Bzenec, Velký Grunov, Veltruby, Vrbová, Vysočany, Vojkovice 1-Všestudy, Tišice-Mlékojedy, Travčice 1, Travčice-Počaply, Polanka nad Odrou, Račice-Předonín 1 a 2, Mohelnice 3, Grygov-

Tabulka 1: Počet využívaných (výhradních a nevýhradních) ložisek stavebního kamene a jejich životnost po jednotlivých krajích

Kraj	Počet ložisek využívaných (výhradních a nevýhradních) **	Procentuální úbytek ložisek s životností disponibilních zásob do 10 let ze všech využívaných ložisek	Počet ložisek s osvědčením kameniva frakce 32/63 mm – nejjakostnější třídy B0 (železniční svršek) pro kolejové lože	Počet ložisek s osvědčením kameniva frakce 32/63 mm – třídy BI, BII (železniční svršek) pro kolejové lože	Počet ložisek s osvědčením kameniva frakce 32/63 mm třídy BII pro kolejové lože	Počet ložisek s osvědčením kameniva frakce 0/32 kv a 0/63 kv, 0/90 kv mm – železniční spodek pro kolejové lože	Počet výhradních ložisek strategického významu dle nařízení vlády č. 435/2025 Sb.
Liberecký	10	77	Neprodukuje	1	0	Neprodukuje	2
Pardubický	18	74	Neprodukuje	3	0	5	4
Zlínský	4	70	Neprodukuje	Neprodukuje	0	Neprodukuje	–
Moravskoslezský	9	30	Neprodukuje	3	0	4	–
Jihočeský	32	57	3	13	0	13	2
Královéhradecký	7	65	Neprodukuje	Neprodukuje	1	1	1
Ústecký	15	80	2	4	2	8	4
Středočeský a Praha	33	55	4	10	1	14	4
Olomoucký	24	52	1	10	1	13	1
Plzeňský	16	56	4	9	0	9	3
Jihomoravský	15	40	2	8	0	10	4
Karlovarský	14	71	2	5	0	6	2
Vysočina	24	50	3	9	1	10	2

Poznámka: ** U počtu ložisek využívaných s povolenou hornickou činností a ČPHZ se v některých případech nezapočítaly ložiska, která dlouhodobě nevykazují produkci, tudíž ložisek s dlouhodobě vykazovanou těžbou bude daleko nižší počet, jeden kamenolom může pokrývat i více využívaných ložisek, tj. na dotěžovaný/či dotěžený blok zásob výhradního ložiska pokrytého dobývacím prostorem navazuje v rámci CHLÚ ložisko nevyhrazeného nerostu.

-Tážaly a dále využívaná ložiska nevyhrazeného nerostu Žehušice-Chotusice, Velká Dobrá, Tišice, Újezdec-Dřínov, Skramníky-Žhery, Skviřín-Bor u Tachova, Rabštejnská Lhota, Osek nad Bečvou, Osek nad Bečvou-Rybáře-Z, Osek nad Bečvou-východ 1, Osek nad Bečvou-východ 2, Oldřichov-Hrádek nad Nisou, Napajedla-J, Nesytá-Hajnice (Maršov), Mankovice, Dubňany-Kyseliska, Dřenice-Z, Dolany u Pardubic, Damnov, Běstovice, Chrást u Poříčan-Horka, Chrášťany u Rakov. – Nový Dvůr, Chýnov, Boršice u Buchlovic 3, Boršice u Buchlovic 4, Boršice u Buchlovic 5 a Boršice u Buchlovic 6. Vzhledem k tomu, že jedna pískovna může pokrývat i více využívaných ložisek, tj. na dotěžovaný či dotěžený blok zásob výhradního ložiska pokrytého dobývacím prostorem navazuje v rámci CHLÚ ložisko nevyhrazeného nerostu, jedná se o cca 140 činných pískoven. **Z celkového počtu 167 aktivně využívaných ložisek štěrkopísků a písků na území ČR (tj. ložisek s povolenou těžbou dle POPD či PVL) zaujímá cca 70 % ložisek životnost disponibilních zásob max. do 10 let.**

U těženého kameniva–štěrkopísků je ve většině krajů ČR výrazný nedostatek hrubé frakce 4/8 mm, 8/16 mm, 16/32 mm, po které právě v současné době vzrostla poptávka, avšak většina v současnosti využívaných ložisek produkuje převažující písčitou frakci 0/4 mm na úkor hrubé frakce. Ceny za tunu hrubších zrnitostních tříd díky této skutečnosti vzrostly oproti letům 2018–2019 minimálně o cca 30–40 %.

Nižší objemy produkce výše uvedených frakcí těženého kameniva (štěrkopísků) s ohledem na vykazované disponibilní zdroje v rámci POPD mají kraje Olomoucký a Středočeský včetně území hlavního města Prahy. Nejmenší objemy produkce výše uvedených frakcí těženého kameniva, s ohledem na vykazované disponibilní zdroje v rámci POPD, a tudíž i životnosti, mají kraje Jihočeský, Karlovarský, Pardubický, Plzeňský, Zlínský, Liberecký, Moravskoslezský a Ústecký. Kraj Vysočina je zcela deficitní na produkci štěrkopísků, jelikož se v kraji netěží žádné ložisko, a tudíž se výše uvedené klíčové frakce musí dovážet z okolních krajů.

Tabulka 2: Počet využívaných (výhradních a nevýhradních) ložisek štěrkopísků a jejich životnost po jednotlivých krajích

Kraj	Počet ložisek využívaných (výhradních a nevýhradních) **	Procentuální úbytek ložisek s životností disponibilních zásob do 10 let ze všech využívaných ložisek Odhad (%)	Počet ložisek schopné produkovat frakce 4/8 mm a 8/16 mm	Počet ložisek schopné dlouhodobě saturovat potřeby trhu pro frakci 0/4 mm a 0/2 mm	Počet výhradních ložisek strategického významu dle nařízení vlády č. 434/2025 Sb
Liberecký	9	75	1	3	–
Pardubický	6	90	2	2	1
Zlínský	8	78	3	2	3
Moravskoslezský	9	90	3	2	1
Jihočeský	14	79	3	4	–
Královéhradecký	18	56	5	8	1
Ústecký	15	80	5	5	3
Středočeský a Praha	33	85	5	6	5
Olomoucký	13	85	6	6	3
Plzeňský	6	83	2	4	1
Jihomoravský	17	55	7	8	–
Karlovarský	5	67	2	2	–
Vysočina	Neprodukuje	100	Neprodukuje	Neprodukuje	–

Poznámka: ** U počtu ložisek využívaných s povolenou hornickou činností a ČPHZ se v některých případech nezapočítaly ložiska, která dlouhodobě nevykazují produkci, tudíž ložisek s dlouhodobě vykazovanou těžbou bude daleko nižší počet, jedna pískovna může pokrývat i více využívaných ložisek, tj. na dotěžovaný/či dotěžený blok zásob výhradního ložiska pokrytého dobývacím prostorem navazuje v rámci CHLÚ ložisko nevyhrazeného nerostu.